

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Τοῦ Ἀθ. Ρουσοπούλου
Καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου

Οἱ ἐκδότες τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ θέλουν νὰ προσφέρουν στήν κρίσιμη σημερινή ἐλληνική περίοδο ἕνα βῆμα διατυπώσεως καὶ διαμορφώσεως ἀντικειμενικῆς γνώσεως καὶ ἀντικειμενικῆς κρίσεως διὰ τὰ ἐπίκαιρα καὶ σοβαρὰ προβλήματα, πού μᾶς ἀπασχολοῦν ἐκάστοτε σὰν μέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ ἢ καὶ τοῦ Ἀνθρώπινου Συγόλου.

Τὸ περιοδικὸ θὰ ἀπευθύνεται κατ' ἀρχὴν σὲ ἀναγνώστες, πού αἰσθάνονται τὸν ἰσχυρὸ προβληματισμὸ τῆς ἐποχῆς μας, πού ἀναγνωρίζουν τὸν ὀρθολογισμὸν ὡς τὸ κύριον μέσον ἀντιμετωπίσεώς του καὶ παραδέχονται τὴν εὐθύνην τοῦ καθενὸς νὰ σχηματίζει τὴν ἰδική του γνώμη στήν τοποθέτηση τῶν σημερινῶν προβλημάτων καὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ συμβάλλει στήν λύση τους.

Εὐχομαι εἰς τὸ περιοδικὸν νὰ ἐπιτύχει τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἔστω καὶ τόσο δύσκολο ὅσο εἶναι δύσκολη ἡ ἀλήθεια, καὶ μάλιστα στὴ σημερινή ἔντονα μεταβατικὴ ἐποχὴ μας.

Θὰ πῶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἀντικειμενικὴ γνώσις καὶ ἀντικειμενικὴ κρίσις εἶναι μόνον τὰ Μαθηματικὰ καὶ ἡ Μαθηματικὴ σκέψις. Μάλιστα εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ ἔντονη ἀλματώδης μετάβασις καὶ πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ὑλικὸ χῶρον δὲν θὰ ὑπῆρχε, ἂν δὲν ὑπῆρχαν τὰ «ὕψηλά» Μαθηματικὰ.

Βέβαια εἰς τὸν ὅλον πνευματικὸ χῶρον τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὅλα μαθηματικὰ, ἀντιθέτως ἐλάχιστα εἶναι, ἢ μᾶλλον πολὺ ἐλάχιστα εἶναι τὰ μαθηματικὰ. Ἀλλά, πρῶτον, τὰ μαθηματικὰ καὶ ἡ θετικὴ ἐπιστήμη γενικώτερα, εἶναι ἤδη καθ' ἑαυτὴν τεράστιος πνευματικὸς χῶρος. Δεύτερον, διὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ μία ἐλαχίστη ὑλικὴ πρόοδος, χρειάζεται ἐν γένει νὰ προηγηθεῖ μία τεραστίαι πνευματικὴ προσπάθεια. Τρίτον, ἕνα ὑλικὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀμέσως ἐμφανές, ἐνῶ ἡ προηγηθεῖσα πνευματικὴ ἐργασία συνήθως ἀγνοεῖται ἐντελῶς ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμον, ὁ ὁποῖος οὔτε κἂν ἔχει ἰδέα ὅτι ὑπάρχει τέτοια πνευματικὴ ἐργασία. Τέταρτον, ὁ ἄνθρωπος ἐξεχώρισε βέβαια ἀπὸ τὰ ζῶα καὶ τὴν βάρβαρη κατάστασι χάρις εἰς τὴν πνευματικὴν του ἀνάπτυ-

ξι, ἀλλὰ καθυστερεῖ ἐν γένει ἀκόμα ἢ διάδοσις τῆς Παιδείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰ μεγάλα πλήθη. Πέμπτον, ἢ καθυστέρησις εἶναι μεγαλύτερη, διότι καθυστερεῖ ἢ «θετική» παιδεία καὶ ἢ «θετική» πνευματικὴ ἐργασία, δηλαδή ἐκείνη πού ἔχει οὐσιαστικὸ περιεχόμενο. Ἐνα μεγάλο μέρος ἀνθρώπων εἶναι ἀκόμα κοντὰ στὸν βαρβαρισμὸ, ὁ πνευματικὸς του χῶρος εἶναι λόγια χωρὶς οὐσία καὶ κούφια λόγια, μῦθοι, θρύλοι καὶ συμβάσεις. Ἐνα μεγάλο μέρος τῶν νομιζομένων μορφωμένων εἶναι ἐπίσης κοντινοὶ βάρβαροι, ὁ πνευματικὸς τους χῶρος εἶναι πολλὰ λόγια χωρὶς πολλή οὐσία καὶ πολλὰ κούφια λόγια, διότι αὐτοὶ νομίζουν ὅτι πρέπει νὰ λέγουν πολλὰ, σὰν πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ἀγνοώντας ἢ παρασιωπώντας ὅτι δὲν εἶναι θετικοὶ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Ἡ Ἀνθρωπότης σὰν σύνολον, διανύει ἀκόμα τὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ μόνον τώρα, στὴν ἐποχὴ μας, ἀρχίζει νὰ ὠριμάζει χάρις εἰς τὴν ἰσχυρὰν ὑλικὴν ἀνάπτυξιν, ἢ ὁποῖα καθιστᾷ δυνατὴν τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Ἀκόμη περισσότερο, ἢ ἔντονη ὑλικὴ ἀνάπτυξις ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζει τὸ μεγάλο πνευματικὸ της ὑπόβαθρον καὶ ἀρχίζει νὰ δείχνει στοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἦλθε ὁ καιρὸς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἀοριστολογίαν, τὴν κούφην ρητορείαν καὶ φλυαρίαν, καὶ τὴν κενολόγον «Λεξικομανίαν» καὶ νὰ στραφοῦν κυρίως πρὸς τὸν ὀρθολογισμὸν καὶ τὴν θετικὴν, οὐσιαστικὴν καὶ ἀποδοτικὴν καθαυτὸ πνευματικὴν ἐργασίαν.

Ἐπόδειγμα, λοιπόν, θετικῆς πνευματικῆς ἐργασίας εἶναι τὰ μαθηματικά. Τὰ μεγαλειώδη τους βάρβαρα, ἀκόμα καὶ στίς «ὑψηλές» περιοχές, εἶναι ἀπλᾶ, ἀπλούστατα. Ἐστω καὶ ἂν κακοὶ δάσκαλοι μᾶς τὰ ἐμπέρδεψαν στὰ σχολεῖα. Οἱ δρόμοι τους καὶ οἱ φράσεις τους εἶναι οἱ συντομώτεροι. Τὰ λεγόμενά τους εἶναι σαφῆ καὶ ἀκριβῆ.

Συμπληρώνω τὴν εὐχὴν μου διὰ τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὰ ἄρθρα τοῦ περιοδικοῦ: Νὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν ἀπλᾶ, κατὰ τὸ δυνατόν σύντομα, κατὰ τὸ δυνατόν σαφῆ καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριβῆ.

Ποῖα εἶναι τὰ θέματα πού ἐνδιαφέρουν τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον; Ὅλα ἢ σχεδὸν ὅλα. Ἀπὸ τὴν φιλοσοφικὴν καὶ ἠθικὴν θάσιν τῆς ζωῆς, ἕως τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ταχεῖαν — ἐντὸς τριῶν μηνῶν — ἀπορρόφησιν τῶν ἀνέργων στὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Παιδείας ἕως τὴν ὀργάνωσιν τῆς Οἰκονομίας καὶ τοῦ Κράτους. Καὶ ἀπὸ τὴν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης ἕως τὴν κατάρτησιν τοῦ Διαστήματος καὶ τὴν διατήρησιν τῆς Εἰρήνης.

Καθόλου δὲν πρέπει νὰ μᾶς τρομάζει ὁ ὄγκος τῶν θεμάτων καὶ τῶν προβλημάτων. Ἡ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου — ἢ πνευματικὴ δύναμις — εἶναι τεραστία. Ὅσα ἐκάμαμε ἕως σήμερα εἶναι μεγάλο ἔργον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν ὀφείλεται. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἢ πνευματικὴ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου χάρις εἰς τὸν ὀρθολογισμὸν καὶ τὴν Ἐπιστήμην, εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰς προηγουμένας ἐποχὰς — καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔργα μας σήμερα εἶναι καὶ θὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα καὶ οἱ μεταβολές, πού ἐπέρχονται πάντοτε ἀπὸ ἐποχὴν σὲ ἐποχὴν — καὶ πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπροσ — εἰς τὴν ἐποχὴν μας εἶναι καὶ θὰ εἶναι πολὺ ἐντονιώτεροι.

Τῆς τεραστίας αὐτῆς δυνάμεως μέλος εἶναι ἢ πνευματικὴ δύναμις τοῦ καθενός, τοῦ κάθε ἀτόμου. Τὸ σύνολον τῶν διανοιῶν τῶν ἀτόμων, πού ἐπικοινωνοῦν παντοιοτρόπως μεταξύ των, εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὸ παρόν, εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ χρόνου, τὸ σύνολον αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν Συλλογικὴν Διάνοιαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁμοίᾳ λειτουργεῖ ἢ Συλλογικὴ Διάνοια κάθε ομάδος, κάθε κοινωνίας, κάθε λαοῦ, σὲ κάθε ἐποχὴ, ἀπὸ τίς διάνοιες τῶν ἀτόμων πού ἐπικοινωνοῦν μεταξύ των, σὰν τὰ συγκοινωνοῦντα ἄγγεῖα τῆς φυσικῆς. Τὸ συνεχές αὐτὸ εἰς χρόνον καὶ χῶρον σύνολον εἶναι σὲ κάθε στιγμή ἢ Συλλογικὴ Διάνοια τῆς ἀνθρωπότητος, ἄυλος ἀλλὰ θετικῶς ὑφισταμένη. Ἐργον αὐτῆς εἶναι καὶ θὰ εἶναι τὸ μεγάλο μέχρι σήμερα ἐπιτελεσθὲν ἔργον μας καὶ τὸ μεγαλύτερον μέλλον νὰ ἐπιτελεσθεῖ, διότι σήμερα αἱ ἐπικοινωνοῦντα μεταξύ τῶν ἀτομικῶν διανοιῶν εἶναι εὐκολιώτεροι, ταχύτεροι καὶ

έντονώτεροι. Δέν γνωρίζομεν ἂν ὑπάρχει παντογνώστης καὶ παντοδύναμος. Μεγιστογνώστης ὁμως καὶ μεγιστοδύναμος εἶναι ἡ Συλλογικὴ Διάνοια τῆς ἀνθρωπότητος.

Μέλος — πολύτιμον μέλος — τῆς Συλλογικῆς Διάνοιας εἶναι ἡ ἀτομικὴ διάνοια κάθε ἀνθρώπου. Κάθε ἀνθρώπος, ἄρα, ἔχει μεγάλην εὐθύνην ἔναντι τοῦ μέρους Συλλογικῆς Διάνοιας ποῦ ἐκπροσωπεῖ, νὰ αὐξάνει τὴν γνῶσιν του καὶ νὰ ἰσχυροποιεῖ τὴν κρίση του με ὀρθολογισμόν καὶ ἀντικειμενικότητα, διὰ νὰ ἐντάσσεται ἀποδοτικώτερα εἰς τὴν Συλλογικὴν Διάνοιαν.

Καὶ διὰ νὰ συμβάλλει θετικώτερα καὶ ἀποδοτικώτερα εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων.

Σπουδαῖος δὲ εἶναι καὶ ἐδῶ ὁ ρόλος τῶν νέων. Οἱ παλαιοὶ ἔχουν διαμορφωμένες ἰδέες καὶ προκαταλήψεις. Οἱ νέοι εἰσέρχονται ὡς νέα μέλη ἐλεύθερα, ἰσχυρά. Ὁλος ὁ πνευματικὸς καὶ ὕλικὸς πλοῦτος τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἢ θὰ εἶναι ἰδικὸς των, ἄρα καὶ βαρύτερα τὰ καθήκοντά των, ἀλλὰ καὶ μεγαλυτέρα ἢ χαρὰ τῆς τεραστίας αὐτῆς παραλαβῆς. Πολὺ σπουδαῖον τὸ γεγονός καὶ ὁ τίτλος: νέον μέλος τῆς Συλλογικῆς Διάνοιας τῆς ἀνθρωπότητος.

Ψυχρὲς ἔννοιες ἢ ἀντικειμενικότης, ὁ ὀρθολογισμὸς, ἢ θετικότης, ἢ ἀποδοτικότης. Ψυχρὲς φαίνονται σὰν καλούπια, ἀλλὰ αὐτὲς χύνουν σὲ ζεστὸ μέταλλο τὴν πανίσχυρη θάσι τῆς σημερινῆς ἀλήθειας, τῆς προόδου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πνευματικοῦ καὶ ὕλικου ἀγαθοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου συνέλου, διὰ νὰ θεμελιώσουν δι' οὐσιαστικῆς ἐργασίας τὴν πραγματικὴν Ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἐπειδὴ κύριον μέσον τοῦ ἀνθρώπου ὁ Λόγος, πολλοὶ τεχνίται τοῦ λόγου κατηγοροῦν τὸν αἰῶνα μας τοῦ ὀρθολογισμοῦ ὅτι καταστρέφει τὴν ἀνθρωπιά καὶ τὴν ποίησιν τῆς ζωῆς. Μεταξὺ ὧν ἔχομε νὰ κάμωμε — καὶ δέν εἶναι λίγα — εἶναι νὰ πείσωμε καὶ αὐτοὺς νὰ ἐγκύψουν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὰ κατασκευάσματά του, διὰ νὰ κατίδουν, ὅχι τὸ λέγειν ὡς ποιεῖν, ἀλλὰ συνῶδα τῷ λέγειν τὸ ποιεῖν. Ὅστε ὁμόφωνα ὅλοι νὰ χαρῶμεν καὶ τὴν Κατασκευὴν καὶ τὴν Ποίησιν τῆς ζωῆς, ὁλόκληρο τὸ Ἀνθρώπινον.

